

PUTNU VĒROŠANA BABĪTES EZERĀ UN TĀ APKĀRTNĒ

Babītes ezers, kas izveidojās pirms ~ 3000—4000 gadiem, seklam līcim atdaloties no Litorinās jūras, mūsdienās ir kļuvis par iecienītu aktīvās atpūtas vietu vietējiem iedzīvotājiem un viesiem. Babītes ezers piedāvā aizraujošas iespējas ne tikai makšķerniekiem, bet arī putnu vērotājiem – Babītes ezera teritorija ir nozīmīga barošanās un ligzdošanas vieta dažādām Latvijā sastopamām ūdens un sauszemes putnu sugām. Kopumā Babītes ezerā un tā apkārtnē novērotais gandrīz 200 dažādas putnu sugas, no tām ~ 35—40 sugu putni ligzdo ezera apkaimē, tai skaitā, arī 15 Eiropā apdraudētās putnu sugas (lielais dumpis, mazais dumpis, ragainais dūkuris, niedru lija, grieze u.c.). Daudzi putni, to starp ar ūdeņiem saistītie putni, Babītes ezera teritorijā ir sastopami visa gada garumā. Tomēr lielākais putnu pieplūdums gan sugu daudzveidības,

gan putnu skaita ziņā ir novērojams pavasarī, kad šeit ir iespējams vērot gājputnu atgriešanos, ieklausīties netikai lielo ķīru daudzbalīgajā korī, bet arī izbaudīt dziedātājputnu un citu putnu balsu daudzveidību. Savukārt vasaras sezonā ir iespējams vērot, kā putnu jaunā paudze apgūst izdzīvošanai svarīgas iemanas.

Vasaras izskanā un rudens sezonā Babītes ezera apmeklētājiem svarīgi nemit vērā, ka, sākot no augusta, Babītes ezerā ir atļautas ūdensputnu medības, tāpēc rudenī šeit nav vērojama lieļa putnu koncentrācija. Savukārt, sākoties ziemas sezonai, kad vien ezeru neklāj ledus kārta, šeit mēdz pulcēties paugurknābja gulbji un citi ūdensputni.

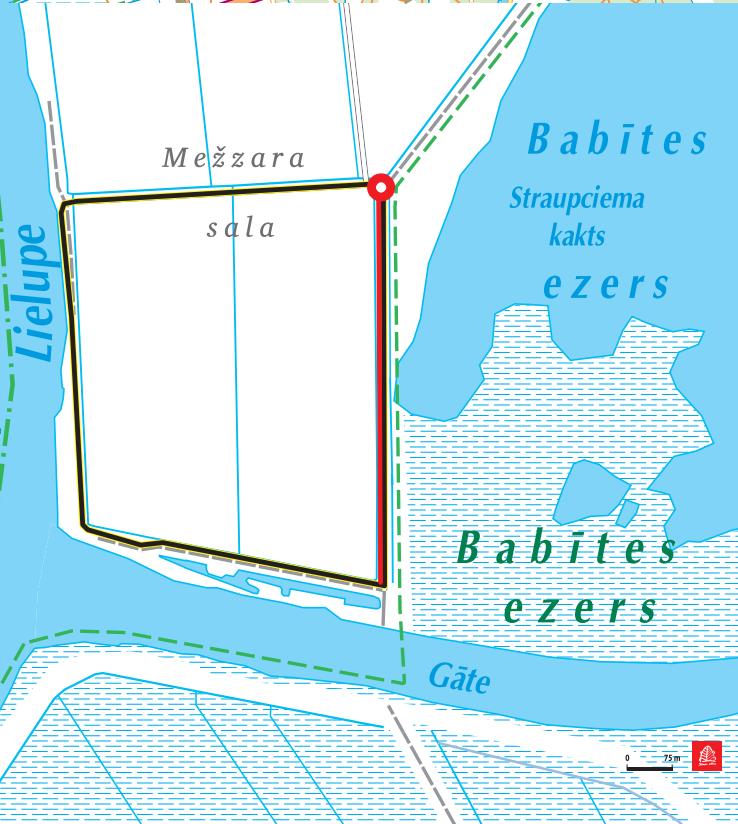
Aicinām Babītes ezera vienus visos gadalaikos būt vērīgiem skatītājiem un klaušītājiem un iepazīt arī savus lidojošos kaimiņus – putnus!

**ATCERIETIES – BAUDOT PASTAIGAS GĀTES POLDERĪ,
NEATSTĀJIET AIZ SEVIS ATKRITUMUS –
KO ATNESI, TO AIZNES!**

Uzzini vairāk par putniem un
iesaistīties putnu vērošanā: www.lob.lv

Ziņo par putnu novērojumiem: www.dabasdati.lv

PASTAIGU MARŠRUTI

APLVEIDA ~ 3km | 1 h | melna līnija

Maršruta sākumā dodieties pa polderi, kur kreisajā pusē parveras skats uz Babītes ezeru, bet labajā – uz kanālu un laukiem, līdz Gātes upei, tad nogriezieties pa labi un tālāk dodieties pa ceļu starp diviem kanāliem (labajā un kreisajā pusē) līdz vietai, kur Gātes upē saplūst ar Lielupi – Mežvara salas dienvidrietumu stūri. Tālāk nogriezieties pa labi un turpiniet ceļu taisni līdz nākamajam ceļam, tad nogriezieties pa labi un šī ceļa posma galā vēlreiz pa labi. Noteikti jau redzēsiet atstāto mašīnu un būsiet sasnieguši maršruta sākuma punktu. Šis maršruts ir ieteicams pavasarī, vasaras sākumā (līdz jūnija beigām), jo vasaras otrajā pusē šajā teritorijā ir raksturīga izteikta veģetācija (augsti, biezi niedrāji, citi augi), kas savukārt šajā apkārtnē pievilina dažādas tauriņu sugas

LĪNIVEIDA ~ 1 km | 20-30 min | sarkana līnija

Maršruta sākumā dodieties pa polderi, kur kreisajā pusē parveras skats uz Babītes ezeru, bet labajā – uz kanālu un laukiem, līdz Gātes upei. Atgriezieties atpakaļ pa šo pašu ceļu.

PUTNU VĒROŠANAS MARŠRUTS PIE GĀTES POLDERA

Putnu vērotājiem un citiem zināmā un jānogriežas pa ceļu, Babītes ezera apmeklētākas ved Gātes upes virzieniem, kas ierodas Gātes polnā, grantētais ceļš turpinās derī, vietā, kur Gātes upe gandrīz līdz poldera dienvidu savieno Lielupi un Babītes galam. Vietā, kur grantētais ezeru, ir iespēja iepazīt Babītes ezeru un tā apkārti, izņemot divus pastāigu maršrutu variantus poldera dienvidu galā. Gātes polderis piedāvā unikālu pastāigu maršrutu, jo polderi no trim pusēm ieskauj dažādas ūdenstilpes – Babītes ezers, Gātes upe un Lielupe. Lai nokļūtu polderī, jānogriežas pa kreisi no A10 šosejas, nas, tālāk pa polderi var doties jāizvēlas ceļš, kas ved uz ar kājām, ejot pa iebraukta-Gātciemu (Mucenieku ceļš), jām sliedēm vai iebrauktajiem tad jādodas Straupciema virceļiem, kas ved pa polderiem.

PĪLU KAIMIŅI – GAURAS

Babītes ezerā teju visa gada apspalvojums un krāsojums. garumā var sastapt arī **lieklās gauras** (*Mergus merganser*) – vidēji liela izmēra pīlu va melna ar metāliski zaļu dzimtas putnus ar uz leju ie- spīdumu, knābis sarkans. liektu "nadziņu" knābja galā. Mātītes ir pelēcīgas, ar gaiši Gaurām, tāpat kā meža pīlēm pelēkām vai baltām krūtīm, un daudzām citām putnu su- gām, raksturīgs dzimumu gaiši brūna ar baltu zodu un dimorfisms: tēviņi ir nedaudz sarkanbrūnu knābi. Ārpus lielāki nekā mātītes, un kat- vairošanās sezonas tēviņi izram dzimumam ir atšķirīgs skatās līdzīgi mātītēm.

ROMANTIKAS SIMBOLS

Babītes ezerā ir sastopama var novērot gulbju pāru riesta Latvijā visbiežāk sastopamā rituālos, bet no vasaras vidus gulbju suga – **paugurknābja** (*Cygnus olor*) jau sastopami jaunie vecāki gulbis. Šie liekopā ar mazuļiem. Savukārt lie, krāšņie putni var uzturēziemā, ja ezers nav aizsalis, ties Babītes ezera visa gada var novērot pat lietus ziemogarumā – pavasarī uz ezera jošo gulbju barus.

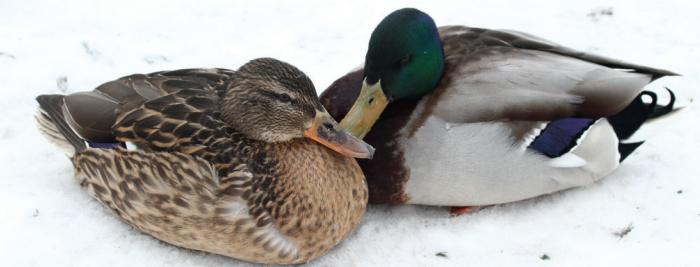
PAVASARA RIESTA DEJAS

Pavasarī Babītes ezers sniedz savstarpējos uzmanības aplielisku iespēju novērot putnu liecinājumus, bet vēlāk, var riesta rituālus – tāpāši krāšņi saras otrajā pusē vecāki jau to demonstrē **cekuldūkuri** (*Podiceps cristatus*), Latvijā Cekuldūkuri barību iegūst ligzdojoši ūdensputni, kas nirstot. Barībā ietilpst zivis, pēc barības nirst ūdenī. Sākot dažadi bezmugurkaulnieki, no pavasara, ezerā var novēgliemji un vēžveidīgie, kā arī rot, kā cekuldūkuri izrāda nelielī abinieki.

"UPĒ NAKTĪ PĪLES KLIEDZ..."

Babītes ezerā, tāpat kā citās beigās un atkal parādās tās Latvijas ūdenstilpēs, visa rudenī. Turpretī mātītes visu gada garumā ir sastopamas gadu ir neuzkrītoši brūnmeža pīles (*Anas platyrhynchos*). Tām ir izteikts dzimumu mazuļu audzināšanā (par pīdimorfisms – tēviņus viegli lēniem rūpējas tikai mātītes). atpazīt pēc spilgti oranždzeltenā knābja un metāliski zaļā rībā ietilpst sauszemes augi, galvas krāsojuma, kas "pāudensaugi, vaboles, gliemeži zūd" pēc riesta perioda pava- u. c. nelieli dzīvnieki.

NESKATI VĪRU PĒC CEPURES, SKATI PĒC PLEZNĀM

No vidēja izmēra ūdensputniem Babītes ezeru kā vasarī, pārošanās sezonā barošanās un ligzdošanas lauču tēviņi mēdz savā starpā vietu ir iecienījuši arī **lauči** (*Fulica atra*) – bieži sastoparijām. Līdzīgi kā meža pīles, mi ūdensputni, kurus viegli arī lauči ir visēdāji – pārtiek pamanīt, pateicoties baltajai no augiem, dažādiem neliepieri, kas kontrastē ar putna liem bezmugurkaulniekiem, melno apspalvojumu.

citu putnu olām, alīgēm, sēkām un augļiem.

GĀJPUTNU LAIKS

Rudens un pavasara migrā- mugura, mazliet gaišāks vē- ciju laikā Babītes ezers un ders un balta aste, knābis un tā apkārtne ir laba vieta gāj- kājas rozīgi oranžas. Atseviš- putnu vērošanai. Šeit var no- kī pāri mēdz Latvijā ligzdot – vērot, piemēram, **meža zosis** abi vecāki rūpējas par mazu- (Anser anser), kas ir lielākā ļiem, un gímene paliek kopā no visām pelēkajām zosīm – arī migrācijas un ziemošanas tām ir pelēka galva, kakls un laikā.

DŪDIEVIŅA RADINIECE

Babītes ezera teritorijā var bezmugurkaulniekiem (ku- sastapt arī dažadas bridēj- kaiņi, tārpi, gliemji, vēzei- putnu sugas, piemēram, dīgie un zirnekļi), kurus tās **pļavu tilbīti** (*Tringa totanus*) – meklē ūdenskrātuvi sērēs, Latvijā ligzdojošus tārtīpvei- dubļos, pludmales smiltīs un dīgos putnus. Pieauguša- olos. Tās, tāpat kā vairums jiem putniem ir garas, koši citu bridējputnu, ir gājputni, oranžas kājas, brūnraibs tās pārziemo Rietumeiropā, apspalvojums un vidēji garš Vidusjūras reģionā, Tuvajos knābis ar melnu galu. Til- Austrumos un tropiskās Āfri- bītes barojas ar nelieliem kas piekrastēs.

KAS SKRAPSTINA UN KREKŠKINA NIEDRĒS?

Babītes ezera un tā apkārt- Tēviņiem ir raksturīgas nes niedrājos jūnijā un jūlijā daudzveidīgas un sarežģītas bieži var dzirdēt neparastas, dziesmas – viens dziedāša- krekošas putnu dzies- nas fragments ilgst apmēram mas. Viens no niedrēs bie- 20–40 sekundes, reizēm pat žāk sastopamajiem "krek- ilgāk par vienu minūti, pēc šķinātājiem" ir **ceru ķauķis** tam seko īsa, 1–2 sekun- (Acrocephalus schoenobaenus), neliels kāpelētājkauķu žu pauze, tad seko nākamā dziesmas sekvence. Dzies- dzimtas dziedātājputns. ma nekad neskan vienādi, jo tēviņi mēdz iekļaut dziesmā arvien jaunus elementus, un tie spēj atdarināt arī citu putnu dziesmas. Ceru ķauķi ir gājputni, tie ziemo Āfrikā uz dienvidiem no Sahāras, un tiem ir viens no garākajiem mazo putnu migrācijas lido- jumiem – vienā virzienā

PRESES NAMA JUMTA IEKAROTĀJI

Babītes ezerā uzturas un upes zīriņu ziemo Āfrikas rie- ligzdo arī citi kaiju dzimtas tumos vai dienvidos. Tie ba- putni, piemēram, **upes zīri- rojas** ar zīvīm, kuras tie ķer, ni

[*Sterna hirundo*], kas gan ienirstot ūdenī no lidojuma. Eiropā, gan Latvijā ir aizsars- Interesants fakts – upes zīri- gājama suga. Līdzīgi kā lielie ni ļoti bieži izlaiž fekālijas uz kīri, arī zīriņi veido kolonijas. savu pretinieku galvām, bet Upes zīriņi ir gājputni, un lie- to nekadar pie savām lākā daļa Eiropā ligzdojošo ligzdām.

GĀGANU KARI

Līdz ar pavasara atnākša- puses krāsojuma. Līdzīgi kā nu Babītes ezera apkārtni cilvēki, kīri ir ļoti sociāli un ieskandina **lielie kīri** (*Larus ridibundus*) – Latvijā izplatīti ezerā migrācijas un ziemo- kaiju dzimtas putni, kas mīt šanas periodos tie uzturas, pie dažādām ūdenstilpēm lai barotos un atpūstos, sa- un kurus vasarā viegli pa- vukārt vasaras sezona tie šeit manīt pēc tumšā galvas virs- ligzdo.

KAS PŪŠ PUDELĒ?

Viens no visvieglāk sadzirdama- jiem Babītes ezera iemītniekiem ir **lielais dumpis** (*Botaurus stellaris*), vidēja auguma gārņu dzim- tas putns, kas uzturas un ligzdo ar niedrēm aizaugušos ezeros un zivju dīkos. Tēviņu sauciens, kas atgādina buļļa māvienu, riesta laikā ir dzirdams līdz pat 2 km attālumā. Dumpis pamatā baro- jas ar zīvīm, kā arī ar nelieliem dzīvniekiem, vardēm, kukaiņiem un gliemjiem. Interesants fakts – tēviņi ir poligāmi un vienas lig- došanas sezonas laikā tie var sapāroties ar vairākām mātītēm, visbiežāk līdz piecām dažādām mātītēm vienā sezona. Par mazu- liem rūpējas tikai mātītes.

NIEDRĀJU IEMĪTNIEKI GĀRNIS

Babītes ezerā salīdzinoši zivju gārnis pavada lielāko viegli pamanāmi ir tur mī- dienas daļu. Gārni pamatā tosie gārnu sugu pārstāvji – pārtiek no dzīvnieku izcel- lielais **baltais gārnis** (*Ardea alba*), kuram ir pilnībā balts vēžveidīgie, gliemji un nelieli apspalvojums, gaiši dzeltens zīdītāji (pārsvarā grauzēji). knābis un melnas kājas, un Medījumu tie norij veselu. **zivju gārnis** (*Ardea cinerea*), Gārni lielākoties ir gājputni, kura apspalvojums ir zilpelē- tie parasti migrē nakts laikā, kā krāsā, kas ļauj tam vizuāli lidojot individuāli vai nelielās "saplūst" ar ūdeņiem, kuros grupās.

"AIZLIDO DZĒRVES..."

Viens no vieglāk atpazīsta- ziemēlos. No ziemošanas majiem Latvijas gājputniem vietām dzērves atgriežas ir **dzērve** (*Grus Grus*). Pa- Latvijā marta beigās vai ap- vasara un rudens migrāciju rīla sākumā, un rudenī atkal laikā dzērvju pārlojumus dadas projām. Dzērves veido var novērot arī Babītes ezera monogāmus pārus uz mūžu. teritorijā. Dzērves pārziemo Dzērves var sasniegt 30–40 Eiropas dienvidos un Āfrikas gadu vecumu.

PLEŠPUTNS, NO KURA BĪSTAS ŪDENSPUTNI

Babītes ezerā ir sastopami arī Tās pārsvarā barojas ar grau- plēšputni, piemēram, **nied-** zējiem un putniem. Pavasarī, **ru līja** (*Circus aeruginosus*) – liela auguma va- lijas veido monogāmus pā- nagu dzimtas putns, rus un var uzturēt attiecības kas ligzdo pie vairāku gadu garumā. Barī- sekliem niedrā- bas meklējumos tās lido virs ju ezeriem, zemes apmēram 2–6 metru zivju dīķiem. augstumā – pamanot medī- jumu, tās metas lejup ar iz- stieptām kājām un izplestiem nagiem

"GRIEZE, MANA GRIEZĪTE"

Vēlos jūnija vakaros un nak- agri no rīta vai vēlu vakaros. tīs Mežzara salā var sadzir- Tās ir visēdājas, galvenokārt dēt **griezi** (*Crex Crex*) – tai ir tās barojas ar bezmugur- raksturīgs griezošs divzilbīgs kaulniekiem – kukaiņiem, sauciens "krrrep-krrrep", ko zirnekļiem, posmtārpriem, nevar sajaukt ar citiem put- gliemjiem, vabolēm, spārem niem. Grieze ir spēcīga, vi- un sienāžiem. Tēviņi ir terito- dēji liela vistiņa, ar spēcīgām riāli (tie agresīvi aizstāv savu kājām un īsu asti. Tā ligzdo teritoriju no citiem tēviņiem) dabiskos un cilvēka veidota- un poligāmi – sezonas laikā jos zālājos, labības laukos un tēviņš var sapāroties ar 2–3 atmatās ar garu zāli. Griezes mātītēm. Par mazuļiem rū- ir aktīvas krēslas stundās: pējas tikai mātītēs.

"UN VĒL TAGAD TĀS KĪVĪTES KLIEDZ..."

Pie Babītes ezera apkārtnē Rietumeiropā, Vidusjūras re- sastopamajiem gājputniem ģionā, Ziemeļāfrikā, Tuvajos jāpiemin arī **kīvītes** (*Vanellus Austrumos* un citur **kīvītes vanellus**) – tārtiņu dzimtas pulcējas lielos baros, bieži bridējputni, kuriem Lidoju- sasniedzot līdz pat vairākiem mā kīvīti var viegli atpazīt simtiem putnu. Kīvītes ir ļoti pēc garajiem, platajiem, no- vokālas - tās viena ar otru ko- apālotajiem spārniem un munīcē ar dažādiem saucie- svaidīgā lidojuma – tās bieži maina lidojuma augstumu un virzienu. Pirms došanās uz ziemošanas vietām ziemo

KAS NIEDRĒS TINKŠĶ KĀ ZVANIŅŠ?

Vēl viens Babītes ezera nied- barojas ar bezmugurkaulnie- reis bieži sastopams dzie- kiem, sēklām un citām augu dātājpūtnis ir **niedru stērste** daļām. Tās veido monogā- (*Emberiza schoeniclus*), kuru mus pārus, un ligzdu būvē viegli atpazīt pēc tumšā gal- mātītes. Rudenī šie putni do- das uz ziemošanas vietām Ei- galva ir melna, mātītēm pe- ropas rietumos, dienvidos vai lēkbrūna. Niedru stērstes uz Ziemeļāfriku.

Šis materiāls ir sagatavots ar Babītes novada pašvaldības līdzfinansējumu projekta "Iepazīsti Babītes novada dabu! 2020" ietvaros.
Fotogrāfijas: Selga Bērziņa (ce- uldūkurs), lielā gaura, meža zoss, niedru līja, plavu tilbīte, kīvīte, niedru stērste, ceru kauķis, dzērvel), Edgars Ledīns (paugurknābja gulbis, lielais kīris, upes zīriņš, meža pīles, laucis, baltais gārnis, zivju gārnis, lauku balodis), Imants Jakovlevs (grieze), Roger Hatcliffe (www.wikipedia.org; lielais dumpis), www.wikimapia.org (Babītes ezers).

